ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE
Območna enota Kranj
Odsek za gozdne živali in lovstvo

Šifra: 281-5 / 06
Datum: 16.10.2009

Strokovno mnenje o primernosti posegov v prostor na širšem območju viadukta Lešnica, ki so predvideni z OPN občine Naklo

Gradnja avtocestnega omrežja v Sloveniji ustvarja nove probleme glede fragmentacije kontinuiranih habitatov divjih živali, posebej vrst z redkejšo razširjenostjo v prostoru ter z velikimi individualnimi areali aktivnosti. Z avtocestami se zmanjša uporabna površina habitatov, ki razpadejo v posamezne izolirane krpe. Populacije prostoživečih divjih živali zato v razdrobljenih in zmanjšanih habitatih razpadejo na manjše sub(populacijske) enote z oviranim komuniciranjem ter genetsko izmenjavo med živalmi. Avtoceste presekajo življenjski prostor populacij in prekinejo tradicionalne selitvene poti živali, ograjena in prometno obremenjena avtocesta je namreč za večino terestričnih vrst živali težko prehodna ali tudi neprehodna ovira. Za prehajanje živali med posameznimi (sub)populacijami so pri avtocestah pomembni zadosti veliki (široki) prehodi (podhodi, nadhodi), ki to prehajanje omogočajo. Pri vsakem načrtovanju gradnje ceste je zato potrebno pravočasno zajeti v obravnavo tudi območja divjih živali, kar ni pomembno le zaradi njihovih bioloških in ekoloških potreb, pač pa tudi zaradi varnosti ljudi v prometu in upravljavskih interesov z divjadjo.

Podobna, večinoma neprehodna ovira za prehajanje terestričnih živali je postala z izgradnjo tudi avtocesta na Gorenjskem. Za prehajanje sesalcev z velikimi areali razširjenosti ostajajo na relaciji od Ljubljane do Karavanškega predora le štirje naravni prehodi (podhodi), pod štirimi viadukti: Moste, Peračica, Ljubno in Lešnica, saj dovolj široki nadhodi (»zeleni mostovi«) nad avtocesto pri samem projektiranju očitno niso bili predvideni in niso bili zgrajeni. Prehod pod viaduktom Lešnica predstavlja zaradi njegove širine, poraščenosti z naravno vegetacijo, ohranjenostjo habitatov, ter njihovo majhno fragmentiranostjo na obeh straneh avtoceste, v primerjavi z ostalimi tremi prehodi, najpomembnejši prehod na celotnem območju, ki ga prereže avtocesta na relaciji od Ljubljane do Karavanškega predora. Omogoča prehajanje živali med širšim območjem Jelovice na jugu in Karavankami na severu. Naravni biokoridorji so za prehajanje prostoživečih živali lahko uspešni le v primeru, da so dovolj široki, poraščeni v čim večjem deležu z naravno vegetacijo ter malo vznemirjeni s strani različnih človekovih dejavnosti. Za uspešnost prehajanja prostoživečih divjih živali mora koridor poleg fizičnega omogočanja prehajanja,

C. Staneta Žagarja 27b, 4000 KRANJ
Tel.: +386 (0)4 20-24-200, fax.: +386 (0)4 20-11-947, www.zgs.gov.si, e-pošta: OEKranj@zgs.gov.si

živalim zagotavljati za določen čas tudi bivanje in prehranjevanje in s tem omogočati njihovo dobro počutje na (širšem) območju prehajanja.

Jerina in Adamič (2000), ki sta spremljala prehajanje divjih živali prek avtoceste med Vrhniko in Kozino navajata, da so se za najboljše prehode za divje živali izkazali mostovi (viadukti), kjer sta zabeležila prehajanje 2,4 živali/viadukt/dan. Pogostost prehodov živali na podvozih je manjša, zabeležila sta 0,64 prehodov živali/podvoz/dan, najbolj pa zaostajajo nadvozi s prehajanjem 0,14 živali/nadvoz/dan. Na odseku avtoceste med Vrhniko in Logatcem so na treh podvozih gozdnih cest zabeležili 1,84 sledi/podvoz/dan (velikih in srednje velikih sesalcev) (Adamič s sod. 1996). Na treh mostovih pa je bilo ugotovljeno, da jih uporabljajo praviloma le srednjeveliki sesalci, parkljarji se jim praviloma izognejo. Pogostost rabe objektov je najverjetneje odvisna od njihove makro in mikro lokacije ter od vedenjskih (etoloških) značilnosti posamezne živalske vrste. Pogostost prehajanja nekaterih živalskih vrst se je izrazito povečala v času parjenja, ko so živali avtocesto prehajale desetkrat pogosteje kot v preostalem delu leta (Jerina in Adamič, 2000). Posebne podobne raziskave za podhod (biokoridor) Lešnica niso bile izdelane oziroma nam niso znane. Glede na rezultate drugih podobnih raziskav, glede na spremljanje stanja in gibanja populacij prostoživečih divjih živali (monitoring) in navedbe upravljavca lovišča ter glede na naše dosedanje izkušnje in rezultate raziskav o razširjenosti prostoživečih divjih živali v prostoru Gorenjskega lovsko upravljavskega območja pa ugotavljamo, da navedeni biokoridor uporablja večina majhnih, srednje velikih in velikih sesalcev, med njimi zelo verjetno tudi nekatere od vrst velikih zveri.

S predvidenimi posegi v prostor, ki so navedeni v OPN Naklo se bo na širšem območju biokoridorja Lešnica:

- Zmanjšala uporabna površina habitatov za prostoživeče divje živali.
- Dodatno razdrobila (fragmentirala) uporabna površina habitatov.
- Zmanjšal obseg in količina naravnih prehranskih in bivalnih možnosti, ki omogočajo dobro počutje živali na območju prehajanja.
- Povečal vpliv motenj (prometa, hrupa, prisotnost ljudi).

Na osnovi navedenega upravičeno ocenjujemo, da bodo navedeni posegi zmanjšali ali celo preprečili prisotnost (nekaterih vrst) prostoživečih divjih živali in s tem zmanjšali ali celo preprečili možnost prehajanja živali po biokoridorju.

V zvezi z nameravanimi posegi v prostor biokoridorja Lešnica, ki so določeni v OPN Občine Naklo **je naše mnenje negativno**. Podobno smo v zvezi z nameravanimi posegi v prostor naravnega prehoda (biokoridorja) Lešnica za Gorenjski center za ravnanje z odpadki na RS, MOP že dne 09.11.2007 naslovili dopis št. 0652-15/2007 z odklonilnim mnenjem.

Pripravil:
Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.
Vodja odseka za gozdne živali in lovstvo

Viri:

Adamič, M. 1994. Avtoceste in prostoživeče divje živali – o neizbežnosti konfliktov in možnostih za njihovo blažitev. Gozdarski vestnik, 52: 426-433.

Adamič, M. 1994. Ocena možnosti za spontano širjenje rjavega medveda (Ursus arctos L.) v Alpe, smeri glavnih emigracijskih koridorjev ter motnje v njihovem funkcioniranju. Zbornik posvetovanja Rjavi medved v deželah Alpe – Adria. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, Gozdarski inštitut Slovenije, pp. 131-143.

Adamič, M., Jerina, K., Jonozovič, M. 1996. Značilnosti v rabi mostov in podvozov na odseku avtoceste Vrhnika-Razdrto-Čebulovica za prehajanje velikih sesalcev. 3. Slovenski kongres o cestah in prometu, Bled, 13.-15. november, 1996, pp. 351-355.

Avsenek, A. Gozd in gozdni prostor. http://www.radovljica.si/dokument.aspx?id=1060

Jerina, K., Adamič, M. 2000. Prehajanje velikih sesalcev čez avtocesto: Dejavniki, ki vplivajo na dinamiko prehajanja ter rabo posameznih avtocestnih objektov. Referati, 5. slovenski kongres o cestah in prometu, Bled, 25.-27. oktober, 2000. Ljubljana: Družba za raziskave v cestni in prometni stroki Slovenije, 2000.

Kogovšek, F. 1998. Vpliv avtoceste Ljubljana – Obrežje na migracije velikih sesalcev. Višješolska diplomska naloga. Ljubljana. Biotehniška fakulteta. Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, p. 58.

Ostanek, E. 1996. Vpliv prometnega koridorja Postojna – Jelšane na migracije velikih sesalcev. Viješolska diplomska naloga. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo. p. 48.

Woess, M., Grillmayer, R., and F. H. Voelk, F.H. 2005. Grünbrücken und Wildkorridore in österreich. Zeitschrift für Jagdwissenschaft, 48, s. 25-32

Dolgoročni načrt za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2007-2016. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Kranj, Območna enota Bled.

Zakon o divjadi in lovstvu. Ur. l. RS št. 16/2004